

Česko-lužický věstník

číslo 9 / září 2014

ročník XXIV

Ingrid Hustetowa

Haiku za Rogow

- 1
Rogojske ptaški
mjelce požedajuce
za starym bomom
- 2
Bomy plaku łdzy
błyščecy nazymski list
wón jo tencasna
- 3
Pši gaše žeńska
na nju pada žišetstwo
chrapki rosowe
- 4
Cerkwja domownje
w swětle Rogojskeg słyńca
zwóni k spomnješu

Haiku für Horno

- 1
Hornoer Vögel
traurig schweigende Sehnsucht
nach dem alten Baum
- 2
Bäume weinen Laub
glitzernde Herbstwindtränen
Duft schwebt von damals
- 3
Am Teich eine Frau
Kindheitsmuster tropfen sacht
wie goldener Tau
- 4
Kirche der Heimat
im Licht der Sonne Hornos
Gedächtnisglocke

Haiku pro Rogow

- 1
Rogowští ptáci
za letu tiše touží
po starém stromu
- 2
Strom pláče listí
dech podzimního větru
odnáší vůni
- 3
Na hrázi žena
padají na ni zlaté
krůpěje dětství
- 4
Kostel domova
v prosluněném Rogowě
zvoní na paměť

Rogow

- 1
Rogowští ptáci
smutně mlčí a touží
po starém stromě
- 2
Stromu kane list
Podzim větrně slzí
Vzduch voní dávnem
- 3
Rybník a žena
Dětství pomalu stéká
Rosa jak zlatá
- 4
Kostel ve vlasti
V světle Rogowa slunce
Vzpomínkám zvoní

Z dolnolužickosrbského rukopisu s přihlédnutím k německému přeložil Milan Hrabal. Z německého rukopisu s přihlédnutím k dolnolužickosrbskému přeložila Markéta Bábková.

Ilustrace Morasten.

Z DOMOVA

Dne 6. srpna zemřel filolog, překladatel a sorabista Josef Vlášek ve věku 80 let. Podílel se například na českém výboru básní Kita Lorence *Nový letopis* (1972) a *Slovníku spisovatelů německého jazyka a spisovatelů lužickosrbských* (1987).

red

Z HORNÍ LUŽICE

Dne 18. července 2014 byla Domowina oceněna medailí Jana Masaryka. Jedno z nejvyšších vyznamenání České republiky uděluje české ministerstvo zahraničí a ocenění jím mohou být i cizinci. Cenu převzal předseda Domowiny Dawid Statnik od Jarmily Krejčíkové, generální konzulky, která nyní končí své čtyřleté působení v Sasku. Činnost Domowiny pochválil také saský ministerský předseda Stanisław Tilich a připomněl, že bez pomoci Domowiny by nevznikla ani Saská kontaktní kancelář v Praze (působící v Lužickém semináři).

red

Dne 19. července 2014 se v Budyšině oslavovalo 85. výročí narozenin českého skladatele Petra Ebena (1929–2007). Koncert v Tuchorském kostele (Taucherkirche) byl složen výhradně z jeho skladeb.

red

► (SN 4. 8.) Klawns Petrenc vystavoval v Budyšině svoji sbírku známek a poštovních razítek s lužickosrbskou tematikou. Velkou vzácností je vystavovaný arch z roku 1923, který byl vytištěn v Praze pro případný samostatný lužickosrbský stát. Nechyběly ani známky ke 100. výročí Domowiny, vydané jak německou poštou, tak soukromými poštovními firmami. Nyní se Petrenc zaměřuje na sběr dvojjazyčných poštovních razítek.

► (SN 5. 8.) Budyšin již podeváté pořádá Hořčičné týdny. V období od 19. 8. do 14. 9. bude v budyšinských restauracích k dostání rozšířená nabídka jídel využívajících hořčici, která je místní specialitou. K akci se připojila i lužickosrbská restaurace Wjelbik. Zájemci mohou navštívit také muzeum hořčice a manufakturu na Masném trhu (Mjasowych wikach).

► (SR 7. 8.) U bjerwaldské nádrže má být na jaře 2015 otevřena německo-česká škola, kde se bude vyučovat plavba na plachticích a motorových člunech. Podle zřizovatele školy čeští zájemci sice doma mohou

složit kapitánské zkoušky, nemají ale prostor pro praktickou výuku. Partnerem bude Český Yacht Klub z Prahy.

► (SR 8. 8., 19. 8., SN 22. 8.) Ve volební kampani do saského zemského sněmu se objevuje i lužickosrbské téma. Strana Levice uspořádala na lužickosrbské téma seminář, Zelení se představují stručným programem v lužické srbštině a další strany lákají na lužickosrbské plakáty. Největší diskusi vzbudila lužickosrbská hesla krajně pravicové NPD (Domiznu škitać – Chránit vlast/domov) a euroskeptické AfD, které se dosud ve prospěch Lužických Srbů nevyjadřovaly. Nejméně lužickosrbské téma akcentuje SPD a také CDU saského premiéra Stanisława Tilicha.

Dvojjazyčné volební plakáty. Foto račk.

Ten se 18. srpna setkal na pracovní snídani se zástupci Domowiny a dalšími lužickosrbskými představiteli. Za jediného partnera pro jednání Tilich považuje Domowinu. Téma možné novelizace saského lužickosrbského zákona bude nastoleno ale až po volbách.

Budyšin navštívila 21. srpna spolková kancléřka Angela Merkelová. Mimo jiné

Dawid Statnik společně s Rebeccou Lipičec a Terezou Neterec přivítali oba politiky chlebem a solí. Foto Serbske Nowiny.

se zúčastnila předvolebního mítinku CDU. Přítomnosti Lužických Srbů v regionu je si vědoma a přislíbila další podporu, o kterou trvale usiluje ve spolkovém sněmu poslankyně Marja Michałkowa. Na budyšinském

Obilném trhu ji přivítaly dvě dívky v lužickosrbském katolickém kroji. Před několika tisíci lidí promluvil také premiér Stanisław Tilich, a to lužickosrbsky.

Internetový prohlížeč Mozilla Firefox umí již také hornolužickosrbsky. V srpnu distribuovaná aktualizace Firefox 31.0 uvádí mezi novinkami také údaj „Upper Sorbian [hsb] locale added“ (<https://www.mozilla.org/en-US/firefox/31.0/releasenotes/>). Autorem lužickosrbské verze je Němec Michael „Wjelk“ Wolf. Dosud byl lužickosrbský překlad neoficiální a lužickosrbskou verzí bylo třeba instalovat zvlášť.

red

Z DOLNÍ LUŽICE

► (SR 14. 8.) Domowina je v Braniborsku podle Lužickosrbského zákona uznána jako oficiální zástupkyně Lužických Srbů. Tuto informaci obdrželo vedení Domowiny 13. srpna oficiálním dopisem státního tajemníka Martina Gorholta z ministerstva pro vědu, výzkum a kulturu v Postupimi. Domowina příslušnou žádost podala v květnu. Díky tomu může vznášet oficiální stížnosti na případné porušování práv Lužických Srbů.

ZE SVĚTA

► (SN 1. 8.) Dvanáctičlenná lužickosrbská delegace se vypravila do Krabatova rodiště v Chorvatsku. Janko Šajatović (1624–1704), lužickosrbsky Jan Šadowic, se narodil ve městě Ozalji ve vrchovině Žumberak, západně od Záhřebu, a od roku 1658 sloužil čtyřem saským kurfiřtům. Dožil poté ve Wulkých Zdžarech a ve všeobecném povědomí je dnes znám jako Krabat. Delegace chce představit historickou osobu Jana Šadowice a navázat kontakt mezi Žumberkem a Lužicí. Podobná spolupráce se nabízí také se slovinskou Metlikou, kde o kontakt s Lužicí pečuje Monika Bračiková, roz. Šajatovićová.

► (SR 7. 8., 13. 8., 18. 8.) Hudebníci na cestách. Dolnolužickosrbský sbor Łužyca 10. srpna společně s místními skupinami vystoupil v chorvatském městě Goričanu, následně odjel do rakouských Korutan, aby v Pliberku uzavřel festival Lužickosrbské kulturní dny. Skupiny Sprjewjan a Smjerdžaca se pak vydaly na 30. mezinárodní folklórní festival na Azorských ostrovech. Členové spolku mládeže Pawk vystoupili o třetím srpnovém víkendu na sborovém workshopu národnostních menšin Voices of Europe v makedonském Ochridu.

Ze Serbských Nowin připravila Eliška Papcunová, ze Serbského rozhlasu Radek Čermák.

Městská knihovna Varnsdorf – setkávání přes hranice

Fakta, zkušenosti, poznatky

Milan Hrabal

Tříletý projekt pro Lužici v programu Cíl 3

Od dubna 2010 do března 2013 byl realizován projekt s názvem „Městská knihovna Varnsdorf – setkávání přes hranice“ financovaný z programu Cíl 3 / Ziel 3 za přispění Města Varnsdorf a ministerstva pro místní rozvoj ČR. Impuls dal v roce 2008 tehdejší starosta města ing. Josef Poláček. Jeho cílem bylo získat pro knihovnu, rekonstruovanou a otevřenou v září 2010, prostředky na vybavení z evropských fondů. Využil jsem této výzvy a první skicu projektu jsem odevzdal v červnu téhož roku. Postupně se skica rozrostla v rozsáhlý projekt kulturní výměny zaměřený na podporu a propagaci lužickosrbského národa. Své připomínky připojila ředitelka knihovny Ilona Martinovská a projektová manažerka města Petra Vojtěchová. Jako saský partner byl vybrán umělecký spolek ZSW (Zwjazk serbskich wumělcow) vedený Benediktem Dyrlichem, se kterým již dříve knihovna spolupracovala. Po delším vyjednávání ZSW nakonec partnerství přijal, ale bez finanční spoluúčasti. Projekt byl tedy schválen s tím, že za realizaci (vč. financí) v ČR i Sasku bude zodpovídat varnsdorfská knihovna. Město na sebe vzalo roli „lead partnera“ a úředně zálohově financovat celý projekt. ZSW se zavázal pomáhat při realizaci v rámci dobrovolné činnosti svých členů. Pozdější praxe však ukázala, že partnerství bez finanční motivace a odpovědnosti není šťastné řešení. Mimo jiné i proto, že prosazování principu demokratického rozhodování uvnitř spolku prodlužovalo přípravu některých akcí. Pozitivní zkušenosti však naštěstí převážily a díky ochotě řady osobností vně i uvnitř ZSW se nakonec i saskou část projektu podařilo realizovat. Nepostradatelnou spolupracovnicí v celém projektu mi byla Ilona Martinovská (účetnictví, technická spolupráce, fotodokumentace), nezištně pomáhal Jaromír Kohlíček (cena pro literární soutěže, aktivní účast na částí přednášek). Dobrymi dušemi projektu na saské straně byli pracovníci ZSW Edelgard Friedlová a jeho místopředseda Měto Benada.

Komplikace patří i k projektům

Vážné komplikace způsobilo počátkem roku 2012 úmrtí Romana Poláka (tiskárna PRINTIA), který zajišťoval sazbu a tisk většiny publikací. Několik měsíců probíhalo dědické řízení a práce stála. Naštěstí se ukázalo, že rozhodnutí nevyhovět smlouvě a počkat bylo nejen morální, ale i praktické. Polákův nástupce Milan Hodek se ukázal být stejně spolehlivým jako jeho předchůdce.

Podrobný rozpis všech aktivit, který si Krajský úřad vyžádal v přípravné fázi, se bohužel stal závazným dokumentem, podle něhož bylo vyžadováno dodržení sebemenšího detailu. To neúměrně zvýšilo nároky na realizaci.

Přednášky pro školy a literární soutěž

Projektové aktivity byly rozděleny do devíti pracovních celků. První obsahoval populárně naučné přednášky pro základní a střední školy. Českým žákům a studentům byla určena

přednáška *Lužičti Srbové známí i neznámí*, pro žáky a studenty v saské Lužici pak přednáška *Warnočicy – česke wokno do Lužicy*. Přednášky doplnily video prezentace a dvě brožury, jež jsem napsal jako rozšíření informací pro účastníky. Publikace pro Lužici byla vydána trojjazyčně (hornolužickosrbsky, německy a česky). Nejvíce přednášek se konalo ve Varnsdorfu a zapojily se do nich všechny zdejší střední školy. Základní školy na nabídku nereagovaly. O to více potěšil zájem základní školy z nedalekého Jiříkova, která se díky učitelce Miroslavě Kubešové stala „štangastem“, podobně jako trvalá přízeň varnsdorfských gymnazistů vedených čtveřicí učitelek Janou Petrovou, Martinou Janákovou, Kateřinou Makalovou a Zuzanou Jirchářovou. Kromě toho naše nabídka zaujala školy v Děčíně, České Kamenici, Teplicích, Duchcově a Chřibské. Na přednášky v Lužici jsem zval pamětníky lužickosrbského gymnázia ve Varnsdorfu (1947–1949), kteří zaujali vyprávěním o legendárních „warnočanských časech“. Na budyšínské gymnázium a 2. stupeň ZŠ v Budyšíně s námi chodil sokol Mikławš Krawc, do škol „venkovských“ (Radwor, Ralbicy, Kulow, Worklecy) nás doprovázel „skótny lékař“ (zvěrolékař) Dr. Petr Bržan. Pomocnou ruku mi nabídla i ředitelka střediska Witaj Beata Bržanová. Celkem se po obou stranách hranice uskutečnilo 52 přednášek a navštívilo je 1330 osob.

Navazujícím pracovním celkem byly literární soutěže, vyhlašované na konci přednášek. Jejich cílem bylo motivovat studenty, aby se znovu vrátili k tématu konkrétní přednášky a zkusili na ně napsat krátkou literární reflexi. Forma byla volná: báseň, povídka, úvaha, dopis. Vznikly dokonce i křížovky a komiksy. Nejlepší texty byly vydány ve třech trojjazyčných sbornících. Nejpilnějším přispěvatelem byli z Gymnázia Varnsdorf, ZŠ Jiříkov, Gymnázia Teplice a z obou budyšínských škol. S prosbou o ilustrace sborníků jsem uspěl jen u žáků jiříkovské školy, v nichž učitelka M. Kubešová vzbudila nevšední zájem o Lužici. Celkový počet soutěžních prací (287) téměř dvojnásobně překročil předpoklad.

Lužickosrbská literatura napříč žánry

V pracovním celku s názvem *Abychom si lépe rozuměli* s podtitulem *Poznávání literatur lužickosrbské a české ve Varnsdorfu a Lužici* byly komplikace hned zpočátku. Schválení dotace se opozdilo, a tak bylo nutno termínově vázaný překlad Máchova *Máje* do lužické srbštiny vydat jinde a v projektu jej nahradit jiným titulem. Zvolil jsem obrazovou monografii o lužickosrbské grafice a malířce Hance Krawcec. Kvalitní náhrada, ale: bylo ji teprve nutno vytvořit! Další překážkou, na niž jsem narazil dřív, než jsem mohl začít pracovat, byly pochybnosti ZSW o vhodnosti výběru autorů. Údajně mělo být rozhodující jejich členství v této organizaci. Předložením podrobné studie *Vydávání českých překladů lužickosrbské literatury 1990–2015* se mi naštěstí podařilo ZSW přesvědčit o své serióznosti. Poté už bylo bez větších obtíží uskutečněno

18 pořadů ve Varnsdorfu (879 diváků) a tři v Lužici (78) a k nim vydáno osm knižních publikací. Největšího ohlasu se dočkaly dramaturgie lužickosrbských pohádek *Koblížkova cesta* a *Kuřátko v lese* v podání dětí z varnsdorfské mateřské školy Stonožka vedených učitelkou Lenkou Doležalovou. Dvakrát čtyři představení navštívilo 569 dětí, rodičů a prarodičů. U dospělých „vyhrálo“ čtení lužickosrbských přísloví s doprovodem skupiny Kviltet (64 diváků). Další akcí byla beseda s básnířkou Różou Domašcynou na varnsdorfském gymnáziu (61), představení souboru povídek Dorothey Šoľciny a Kerstin Młynkec *Puzzle kruhu* (48) a setkání s oblíbeným lužickosrbským spisovatelem Benem Budarem a výběrem z jeho memoárových knih o druhé světové válce, nazvaným *Byly to zlé časy* (44). Porovnáme-li s obvyklou návštěvností literárních pořadů, můžeme být spokojeni. V Lužici zaznamenaly největší účast křtiny výboru z poezie českého básníka Josefa Suchého *Tvář času / Wobličo časa* (30). Literární část projektu se neobešla bez sorabisty Radka Čermáka: participoval přímo nebo jako jazykový poradce na

Děti z mateřské školy Stonožka 1. června 2010 předvádějí hru *Koblížkova cesta*.

většinu překladů a byl editorem čítanky *Uzly v paměti*. Z dalších ochotných pomocníků jmenuji alespoň Zuzanu Bláhovou-Sklenářovou, Helenu Ulbrechtovou, Lukáše Novosada a Ivo Haráka. V saské části byla důležitá především jazyková

lektorka Dorothea Šoľcina, překladatelka Božena Braumannová, ale těch, kdo se tak či onak podíleli na přípravě vícejazyčných publikací, bylo více. Tedy alespoň osobnosti známé českým čtenářům: Kito Lorenc, Jurij Koch, Róża Domašcyna a Měrana Cušcyna. Velmi se mi osvědčila spolupráce s Lužickosrbským ústavem, zejména s ředitelem Dietrichem Šoľtou a vedoucím knihovny Francem Šěnem.

Výtvarné umění jako okna k sousedům

Cílem pracovního celku s názvem *Okna k našim sousedům* bylo představit vzorky výtvarného umění. O výstavy ve varnsdorfské knihovně instalované v nehlídaných prostorách (formou kvalitních fotokopii) však neměli leckterí výtvarníci zájem. Přesto se podařilo všech devět plánovaných výstav naplnit solidní kvalitou. Ve Varnsdorfu to byli malířka Isa Bryccyna (výstava měla navíc úspěšnou reprízu v teplické Beuronské kapli), krajinář Hanuš Härtel a „naše“ Hanka Krawcec. Své fotografie představil varnsdorfský rodák (dnes občan Lužice) Jurij Helgest. Značnou pozornost vzbudila přehlídka ukávek prací lužickosrbských ilustrátorů, uspořádaná ve spolupráci s nakladatelstvím Domowina. Českou řadu výstav zakončily fotografie Zdeňky Vajsové *Lužice v běhu ročních období*, která navázala na dřívější kolekci vytvořenou pro Lužici podle hesla: váš domov, jak jej neznáte. Také tři výstavy instalované v Budyšině měly dobrý ohlas. V prostorách Zeleného wobchodu (Grüner Laden) to byly obrazy Kateřiny Zákoutské a fotografie již zmíněné Z. Vajsové, v Lužickosrbském kulturním a informačním středisku pak krajinky česko-lužickosrbského malíře Hanuše Härtela (*otce bývalého předsedy SPL téhož jména – pozn. red.*). Ke každé

výstavě byl sestaven osmistránkový „minikatalog“. Vernisáže navštívilo celkem 338 zájemců, přičemž bezkonkurenční se 79 diváky byla výstava Hanky Krawcec. Ta byla výjimečná i doprovodným vydáním reprezentativní obrazové publikace. A jaký byl celkový počet diváků za dobu trvání výstav? Návštěvní knihy jsme bohužel neměli, ale jisté je, že návštěvnost výstav ve varnsdorfské knihovně se pohybovala v řádu stovek. Mimo jiné je zhlédly celé třídy základních a středních škol v rámci hodin výtvarné výchovy. V Budyšině byla návštěvnost menší. Při zajišťování výstav a tvorbě maket informačních skládaček byla neocenitelná práce Ilony Martinovské. S pomocí dalších pracovníků a pracovníků knihovny dala finální podobu naprosté většině výstav. Zvláštní zmínku zasluhuje kniha o Hance Krawcec, jež si vyžádala zapojení více profesí. Odbornou spolupráci poskytly varnsdorfské a budyšínské lužickosrbské muzeum (Josef Rybánský, Josef Zbihlej, Christina Boguszowa) a hlavní konzultant, historik umění Miroslav Kudrna. Fotografie obrazů a grafik vytvořili Ilona Martinovská, Zdeňka Vajsová a Milan Hrabal jr. O výslednou reprezentativní podobu se postaral grafik a tiskař Roman Polák, který v tomto směru byl spoluvůrcem knihy.

Hudba nepotřebuje překladatele

K divácky vděčným podnikům patřily koncerty a populární přednášky o hudbě (426 posluchačů) v rámci pracovního celku nazvaného *Slyšme ty krásné melodie*. Zdařilá byla výměna školních hudebních těles. Soubor mládeže z budyšínského lužickosrbského gymnázia se představil komponovaným programem v aule varnsdorfského gymnázia. Pěvecký sbor varnsdorfské „zušky“ koncertoval v Budyšině. Koncert rozverně skupiny Wólbernosce zakončila spontánní „taneční veselice“ muzikantů s částí publika, při které se čeští zájemci naučili několik lužickosrbských lidových tanců. Komorní vystoupení Lydije Jaworkec mj. vyvolalo zájem o její první CD. Uvedená vystoupení vhodně doplnil program připravený dudákem Tomaszem Nawkou a dvě přednášky brněnského muzikologa Petra Kaliny o lužickosrbské lidové hudbě a Bjarnatu Krawcovi. V Lužici se s úspěchem představil soubor Kviltet a písničkářka Jana Věbrová. Podobně jako u výstav byl ke každému koncertu vydán „minikatalog“.

Kontaktní místo pro Lužici je ve Varnsdorfu

Pro veřejnost především seniorskou byl určen pracovní celek *Jak žijí naši sousedé* – cyklus tří populárně naučných přednášek, z nichž se jedna uskutečnila v České Lípě, dvě ve Varnsdorfu. Téma tradičních zvyků a náboženských specifik Lužických Srbů v průběhu kalendářního roku (souhrnem 69 účastníků) dovršil 12. května 2012 mimořádně úspěšný poznávací zájezd po srbské Lužici (43 účastníků).

Otevření kontaktního místa pro Lužici 4. září 2010.

Součástí projektu bylo také zřízení a provozování kontaktního místa pro Lužici, otevřeného 4. září 2010 za účasti řady hostů z ČR i Saska. Kromě informační, konzultační a organizační činnosti (např. spolupráce

na přípravě dvou výstav a besedy se studenty mimo projekt) bylo úkolem tohoto pracoviště i doplňování fondu lužickosrbského oddělení, a také vybudování a průběžná aktualizace stálé expozice o Lužici. V ní největší pozornost poutaly panely o blahoslaveném Alojsu Andrickém a „zámorském“ luteránském kazateli Janu Kilianovi. Služeb kontaktního místa kromě jiných využívali středoškolští a vysokoškolští studenti pro získání odborných informací a materiálů pro seminární, bakalářské nebo magisterské práce.

O čem se píše, to existuje...

Časově náročnou částí projektu byla péče o publicitu. Pominuli bezpočet letáčků, plakátů a pozvánek, napočítám v nejrůznějších médiích celkem 231 článků a zpráv různého rozsahu. Největší čtenářskou obec oslovily rozsáhlé články zveřejněné v deseti okresních mutacích deníků v Libereckém a Ústeckém kraji. Ke čtenářům se dostaly jak v tištěné, tak v internetové podobě. Dobře se mi spolupracovalo rovněž s varnsdorfským Hlasem severu, Česko-lužickým věstníkem a libereckým Světlikem. V Sasku články o projektu pravidelně přinášel večerník Serbske nowiny (díky Alfonsu Wićazovi, Cordule Ratajczakové a Milence Rječcyně), měsíčník Rozhľad a měsíčník Seifhennersdorfer Mitteilungen. Velkou návštěvnost měly zprávy na internetových stránkách naší knihovny, města Varnsdorfu a (šluknovského) Výběžku. I po skončení projektu se postupně objevují recenze na publikace vydané v rámci projektu, např. v literární revue Host, odborném časopise Studia Ethnologica, libereckém Světliku, Česko-lužickém věstníku a Rozhladu. Ukázky z publikací přinesl např. internetový časopis Herberk. Několik ohlasů se dokonce objevilo na sociální síti Facebook.

... a k čemu to všechno bylo?

A jak se přínos projektu jeví s více než ročním odstupem od ukončení jeho produktivní části?

Většina publikací vydaných v rámci projektu výrazně překročila rámec regionu, u jedné z nich byl dokonce zájem využít ji jako oficiální publikaci o Lužických Srbech pro ČR. Stále se objevují soukromí zájemci o publikace.

Vedle několika zkušených umělců byl dán prostor i začínajícím nebo méně známým autorům z obou stran hranice. Díky tomuto kontaktu mezi některými umělci pokračuje spolupráce mimo projekt.

Povědomí o Lužici se díky projektu rozšířilo i mimo region, a tak služeb Kontaktního místa v naší knihovně využívají stále častěji středoškolští studenti – mimo jiné i proto, že jejich učitelé začali téma Lužice zařazovat do výuky. Přibývá i vysokoškolských studentů, kteří srbskou Lužici z různých úhlů zpracovávají ve svých bakalářských nebo diplomových pracích. A kromě toho, jak se zdá, projekt dělá dobrou propagaci samotnému Varnsdorfu.

OČIMA Davida Krčmaříka
a Lukáše Novosada

Letní škola lužické srbštiny

Každý druhý rok se pořádají kurzy lužickosrbského jazyka. Letos jsem byl velmi rád, že jsem se mohl zúčastnit také.

Učil jsem se srbštinu již dříve na jarním kurzu pořádaném SPL, ale chyběla mi hlavně možnost srbštinu odposlouchat od rodilých mluvčích. Kurz byl rozdělen na dva týdny. První se konal

v Lipsku a probíhalo tam intenzivní vyučování srbštiny. Byli jsme rozděleni do tří skupin: dolnosrbština, hornosrbština-záčátečníci a hornosrbština-pokročilí. Já jsem chodil do kurzu pokročilých. Učil nás Timo Meškank, který je nejen výborný učitel, ale i známý lužickosrbský básník. Kurzů se účastnili nejen Češi, Němci a Poláci, ale i lidé ze Slovenska, Japonska, Číny a Anglie. Druhý týden probíhal v Budyšině, kde se konaly dále nejenom kurzy, ale i exkurze po Budyšině a Lužici. Každý večer se konal speciální večerní program. Měli jsme tak možnost si zazpívat srbské písničky, zatancovat si na ně, poslechnout si zajímavou prezentaci nebo zhlédnout film v srbštině. Probíhaly i nepovinné přednášky na různá témata – literatura, kroje, nářečí atd. Velice zajímavá byla exkurze do automobilky v Drážďanech, kde provádějí i v lužické srbštině. Zvláště působivá pak byla návštěva nedělní katolické mše v Radworu sloužené lužickosrbsky. Asi největší dojem na mě udělala návštěva Njepilovic statku v Rowném. Zástupce spolku Njepilic dwór, který celý statek zrekonstruoval, nám vypravoval ve slepjanském nářečí svoje zážitky z dětství i z průběhu rekonstrukce. Zapůsobila zde na mě především jeho upřímná radost z naší návštěvy. Během návštěvy mi vylíčil svoje zážitky, jak se svými dětmi jezdil do Československa k přátelům na prázdniny.

Osobně mě velmi překvapil postoj Němců jako „vyspělého“ západoevropského národa k Lužickým Srbům. Tím nemyslím

Večer s lužickosrbskými písněmi. Na akordeon hraje Fabian Kaulfürst. Všichni účastníci obdrželi speciálně připravený zpěvník. Foto račk.

postoj jednotlivých lidí, ale především jednání německých státních orgánů. Vy m a h a t e l n o s t práva je totiž v Německu mizivá – to, co je napsané v zákoně, totiž

neplatí pro všechny. Myslím si, že až

byl kurz poměrně nákladný (300 euro + ubytování), tak za ty peníze to stojí. Kde jinde Vám nabídnou 14denní intenzivní kurz cizího jazyka, spoustu různých doprovodných přednášek a několik výletů po celé Lužici s fundovaným průvodcem? Velmi si vážím i toho, že jsem měl možnost potkat spoustu zajímavých lidí, a doufám, že nám přátelství vydrží.

Poslední den kurzu pak byl zakončen návštěvou místní diskotéky ve Wotrowě s lužickosrbskou kapelou Con-takt. Bylo vidět, že jde o populární kapelu, protože přišla spousta lidí. Tancovaly se nejdříve tradiční tance a později i klasické písničky, které jsou populární i u nás. Ráno jsme se poté postupně rozjeli do svých domovů.

Z celého dvoutýdenního kurzu jsem byl nadšen. Trochu mě mrzelo, že program byl velice nabitý a tak mi třeba na návštěvu budyšínského muzea zbyla jen půlhodina. Myslím si, že kurz je ideální pro lidi, kteří se opravdu zajímají o Lužici a chtějí ji poznat i jinak než jen z vyprávění nebo knížek.

Sćeluwam wutrobny postrow z Budyšina!

David Krčmařík,

autor česko-hornolužickosrbského a hornolužickosrbského českého slovníku dostupného online na <http://slovník.vancl.eu>, propagátor česko-lužických styků na Liberecku

Letní škola lužické srbštiny prodělává ve svých posledních ročnících vývoj, u kterého těžko předvídat, kde a jak skončí. Do doby přede dvěma lety bývalo pravidlem, že se odehrává ob rok v Budyšině (výjimečně prostrídáném Chotěbuzi), trvá tři týdny, je dotována Nadací lužickosrbského národa a účastníci ze slovanských zemí jsou zvýhodněni nižší cenou. Vloni však nastala změna: na katedře sorabistiky na Lipské univerzitě vznikla paralelní týdenní letní škola. Preferovala intenzivnější jazykovou výuku, pro účastníky znalé budyšinského léta však měla zjevné nedostatky: nemožnost mimoškolního kontaktu s lužickosrbským životem a absence komunitního života účastníků. Zatímco v Lužici

Marko Grojlich vypráví o lužickosrbských dějinách Buček. Foto račk.

bydleli všichni frekventanti pohromadě, v Lipsku každý zvlášť, takže se příliš nevidali ani neprovozovali oblibenou kratochvíli prázdninového vzdělávání: trumfování se názory na lužickosrbskou společnost. (Že tak spolu studenti neměli příležitost konverzovat srbsky, nechme stranou, protože jako kdekoli jinde v centrální Evropě, rovněž v Budyšině bylo lze na snídaních nebo při obědě slyšet, že nejpřirozenější řečí ve slovanském prostředí jsou angličtina a němčina. Samozřejmě nejenom i mezi Čechy a Poláky nebo Poláky a Slováky.)

Letos došlo k další proměně koncepcí letní školy: trvala dva týdny, přičemž ten první byl lipský a druhý budyšinský. Odpadla tedy stížnost, že by studenti nepoznali, zač je toho lužickosrbský loket. Zato přibyl jiné potíže, především vzrostla cena kurzu, a to nikoli jen kvůli cestování po Sasku tam a sem (ačkoliv každý měl možnost přihlásit se pouze na jeden z obou týdnů). Lužickosrbská nadace se skandálně rozhodla nejprve letní školu nepodpořit; teprve později po vyjednáváních a urgencích na ni uvolnila aspoň drobné. Proto každý účastník letos musel hradit plnou cenu. Vyšplhala se tak nejprve na 580 eur za oba týdny, nepočítaje do její výše ubytovné a stravné v lipské půli kurzu a ovšem žádné cestovné. Aspoň že zmizely otravné slavistické dotace. Naštěstí po přidělení dotace na poslední chvíli kleslo kurzovné na polovinu. Přesto volám: snižme dotaci privilegovanému Serbskému ansamblu, neboť požívá zbytečně velké množství srbského rozpočtu na prezentaci skanzenu, zatímco aktuální a podstatnější příležitosti, jak zviditelňovat živou srbskou kulturu, se ztrácejí v zapomnění v haldě zamítnutých dotačních žádostí.

Letos tak letní školu podpořil i Česko-německý fond budoucnosti ve spolupráci se Společností přátel Lužice; ta přispěla dokonce provozně účastí jednoho z přednášejících. Měl jsem čest v lipské půli kurzu hovořit třikrát o lužickosrbské literatuře a kultuře a vrátit tak do přednáškového cyklu letní školy uměnovědy, neboť v programech posledních kurzů chyběly. V první přednášce byly posluchačům představeny vydavatelská struktura v srbské Lužici a základní edice, autoři a díla moderní lužickosrbské literatury. Druhá přednáška obdobně pojednala lužickosrbská periodika a mýty v lužickosrbské literatuře. Posledním vystupem byla úvaha o paradoxech překladu v lužickosrbské literatuře. Doplňme ještě nutné údaje pro dotační výkazy: přednášky byly proneseny v hornolužické srbštině, účastnilo se jich poprvé jedenáct posluchačů, podruhé osm, potřetí šest. Dle ohlasů úbytek snad nebyl dán přednáškovou otravností, nýbrž náročností výkladu. Unikem letošního ročníku

letní školy, tedy přinejmenším její lipské půlky, spočívalo také v nezvykle vysoké účasti frekventantů úplných začátečníků. Zda je to dobrá nebo špatná zpráva o kondici světové sorabistiky, zahlédneme příště.

Lukáš Novosad,

překladatel a publicista, člen předsednictva SPL

OČIMA Jiřiny Babické

Senzace má pomoci

V sobotu 23. srpna se konala v Dolní Lužici, na hranicích Německa s Polskem, akce tzv. lidský řetěz. Byla zorganizovaná v rámci protestů proti těžbě hnědého uhlí a ničení osídlených míst. V případě tohoto území by zánik hrozil vesnicím Kerkojce (Kerkwitz) na německém břehu a Grabice (Rychartojce) na polském břehu Nisy, vzdáleným od sebe asi 8 km, které měl lidský řetěz spojit. Po propojení těchto dvou míst lidmi následoval hudební festival na polské straně ohroženého území. V programu se angažovaly různé politické strany v rámci předvolební kampaně a také organizace usilující o ochranu přírody.

Při nabírání dalších účastníků se vedle mě náhodou posadil spolucestující původem ze Švédska, který se domníval, že mám popletený evropský zeměpis a část východního Německa přisuzuji Srbům z Balkánského poloostrova. Na odpoledním hudebním festivalu u stánku s klobásami jsme potkali dvě Švédky, které poznamenaly, že se cítí trapně, když si je ostatní lidé spojují s Vattenfalle: Švédsko prudí! Na lidský řetěz jich prý přijelo 75 dvoupatrovým autobusem. Dělal si starosti s tím, že u nich nikdo neví co se děje, do novin se nic nedostane a že ve Švédsku se obecně věří, že důlní společnost Vattenfall, těžící také na území Lužice, je šetrná k životnímu prostředí i k lidem v něm žijícím. Ptaly se mě: Vědí Češi o tom, že se tady lidé marně brání proti dolování? Přiznala jsem, že většina Čechů o dolování nemá ponětí a neví ani o tom, kdo jsou Lužičtí Srbové.

Až na výjimky. Jednou z nich byli účastníci akce příšedší ze zničených nebo ohrožených oblastí v České republice, například z Horního Jiřetína, Litvínova, Sokolova nebo Ústí nad Labem a okolí. Člověk má být na co pyšný, když vidí „sousedskou“ podporu. A nejen tu sousedskou: byli tam lidé z celé Evropy i ostatních kontinentů. Zúčastnilo se kolem 7 500 lidí. V organizaci se angažovalo hnutí Greenpeace, jež přilákalo mnoho fanoušků záchrany světa a také fanoušky senzace. 7 500 lidí nebude

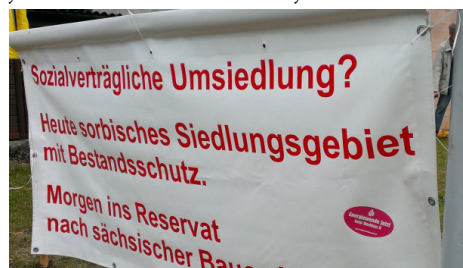
Lidský řetěz. Foto piwarc.wordpress.com.

stejných, a proto mě nepřekvapila skupinka Čechů vrhajících se na svačinu do kukuřičného pole u cesty nebo mladík stěžující si, že ho nezajímá žádný řetěz, protože přijel kvůli festivalu (pořád doufám, že to od něj byla ironie). V různorodosti tohoto množství lidí poutaly i dívky a ženy všelijakých národností, které působily jako modelky na přehlídce navráťivší se hippie módy. Některé skupiny „vyskákaly“ z autobusů jako týmy s výrazným dress codem, bavily se vytvářením hromadných fotografií a samy sebou – v protikladu k těm, co vystoupili z autobusu tiše, rozbalili velké transparenty s lužickosrbskými nápisy a bez hlučení se vydali směrem ke shromaždišti se stánky, kde řetěz začínal.

Na lidském řetězu se *podílely* též „třetí strany“ – lidé, kteří stáli podél silnice a dívali se na nás, jak se snažíme chytit se

za ruče, ale nemůžeme všichni, protože neustále vznikají mezery. Tak jsem vyzvala alespoň jednoho okukujícího muže, opřeného o zábradlí, ať se taky zapojí. Prý na tuhle akci přijel na kole až z Norimberka – přijel proto, aby se jen díval? Nezeptala jsem se ho.

Po ukončení spojení na cestě zpátky k autobusům jsem potkávala malé skupinky Lužických Srbů nebo osamocené jedince nesoucí srbskou vlajku a bloudící davem odněkud někam.

Sociálně ušlechtlé přesídlení? Dnes lužickosrbské území s ochranou současného stavu (tj. ne jednotlivých vesnic, pozn. red.) Zítřka do rezervace podle saského stavebního rádu.

Foto piwarc.wordpress.com.

Stejně tak jako další jednotlivce na festivalu, opuštěné se svými cedulemi a popsanými kusy tkanin nad hlavou v houstnoucím houfu lidí, kteří se už nalamovali spíše na zábavní část dne. Během festivalového večera jsem se bavila s jedním z těch solitérů s lužickosrbskou vlajkou na batohu. Povzbudil mě, v mé melancholii z celé události, slovy, že smutné to není, protože se věci začínají hýbat. I přesto, že spousta lidí, kterých se problémy těžby týkají, nepřijely, a místo nich dorazili nadšenci toužící po vzrušení a festivalové náladě.

Přes lehce znepokojující náhled do různosti v takovém množství lidí musím dát za pravdu příteli, který mi na mou nechuť k takovým davovým záležitostem odpověděl, že senzace může pomoci, proto je dobře, když přijede kdokoli i za účelem pobavit se. Proč ne – za 200 Kč, jakožto cena zpátečního lístku autobusem z Čech až do Kerkojc. Greenpeace to ví.

Účastníci z Čech. Foto Jiřina Babická.

DOPISY

Clemens Škoda, referent Domowiny pro kulturu a zahraničí, zaslal upřesnění ke zprávě převzaté z *Katolského Posola* (KP 13. 4., publikované v ČLV 6, 2014). Domowina požádala o zapsání lužickosrbských zvyků do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Návrh nebyl odmítnut, dokonce se dostal ze zemského do dalšího, spolkového kola výběru. O zařazení na spolkový seznam pak rozhodne ministerstvo školství.

Stanislav Vejvar a Josef Častulík z tělovýchovné jednoty Orel uspořádali cyklistickou výpravu do srbské Lužice. Jak se členáři našeho časopisu mohli dozvědět z ankety v únorovém čísle, mezi katolickými Orly vzniká v posledních letech další ohnisko zájmu o Lužické Srby:

Tělovýchovná rada Orla uspořádala letos od 2. do 7. června cyklistický pobyt v Lužici, nacházející se v německých spolkových zemích Sasko a Braniborsko. Těžiště našeho cyklistického

putování spočívalo v saské Horní Lužici, obývané Lužickými Srby, nejmenším slovanským národem, k němuž se hlásí 60 tisíc osob. Ti v menším počtu žijí také v Dolní a ve střední Lužici. Pojmy Horní, Dolní, příp. střední Lužice mají dnes význam spíše kulturně-regionální než státoprávní. Horní i Dolní Lužice byly mezi lety 1356–1635 součástí Českého království. Doklady této sounáležitosti nacházíme dodnes. Ve znacích některých lužických měst je vyobrazen český lev. Tento symbol českého státu je charakteristicky přítomen jako socha lva s korunou na kašně cisterciáckého kláštera Mariina Hvězda v Pančicích-Kukowě (něm. Panschwitz-Kuckau).

Autobus se 30 cyklisty vyjel časně zrána 2. června z Kroměříže se zastávkami v Brně a Praze a směřoval do Saska. Významným přínosem letošní zahraniční výpravy byla účast kněží – orlů: P. Petra Dujky a P. Františka Krále. Každý den sloužili účastníkům mši sv. přímo v areálu mládežnické ubytovny (lužickosrbsky młodownja) v hornolužické, dnes zněmčelé obci Njeswačidlo (něm. Neschwitz) u Budyšina (něm. Bautzen). První večer sloužil P. Dujka pro orly a naše lužickosrbské přátele mši sv. v srbské vesnici Chróscicích (něm. Crostwitz). Na znamení družby jsme poté zasedli v místní restauraci (ls. hoscénc) u paní Dučmanové s našimi srbskými přáteli z Towarstwa sw. Cyrila a Metoděje (dále TCM, čes. Společnost sv. Cyrila a Metoděje), předsedou spolku Jurijem Špitankem a členy Ławrjencem Kmjećem a Janem Rjelkou. Společnost vydává od r. 1863 pro katolické Srby časopis *Katolski posol* (čes. *Katolický posel*). Vedle členů tohoto nejstaršího spolku katolických Lužických Srbů jsme se pozdravili s br. Janem Mackou, členem Lužickosrbského Sokola, a Jurijem Łuščanským, bývalým hlavním kulturním referentem Domowiny, zastřešující organizace lužickosrbského kulturně-společenského života. Po přípitku a představení Orla a TCM jsme si na znamení sbratření společně zazpívali české i lužickosrbské písně. Towarstwo se svými 5 tisíci členy vyvíjí pestrou duchovní, kulturní i sportovní činnost. Orelská organizace má po všech stránkách k programu TCM blízko. Do budoucna se oba spolky budou informovat o svých aktivitách a zůstanou v kontaktu. Slíbili jsme si, že si podle možností oplatíme účast na akcích. Zejména poutní ruch (ls. putnikowanje) se ukazuje jako vhodná cesta k rozvíjení spolupráce.

Terén v Lužici je většinou rovinný, jen jižně pod Budyšínem se začíná vlnit. Podle plánu jízdy jsme druhého dne vyjeli autobusem i s koly na sever, na Blata (něm. Spreewald), do braniborské dolnolužické turistické oblasti proslulé sítí vodních cest, v minulosti používaných pro dopravní a dnes turistické účely. Z okurkářské metropole Lubnjowa (něm. Lübbenau) jsme se napojili na cyklostezky a obdivovali umně vytvořený systém vodních komunikací s loďkami převážejícími výletníky. Mezi významné zastávky patřila obec Bórkowy (něm. Burg), jedno z center tradičního blatského kroje s nezaměnitelným vysokým ženským šátkem (ls. lapa). Jedna skupina udělala okruh zdejší krajinou, přičemž zajela hlouběji do zemědělské oblasti, a vrátila se k autobusu. Další se rozhodli oněch 70 km zpět do Njeswačidla absolvovat na kolech. Společně se obě party sešly až na večeri.

Katolickou část Horní Lužice mezi okresy Budyšin a Kamenec (něm. Kamenz) jsme projeli ve dvou etapách. Přímou z místa ubytování jsme nejprve zamířili do Chróscic, fakticky nejsrbtější vesnice na Lužici, kde nás přivítali naši přátelé z TCM, Ł. Kmjeć a J. Rjelka, kteří nás na kolech provázeli celý třetí den pobytu. Po seznámení s pomníky a pamětihodnostmi obce jsme přešli do ženského cisterciáckého kláštera Mariiny Hvězdy v Pančicích-Kukowě, jehož činnost od jeho založení r. 1248 nebyla nikdy přerušena. Řeholní život v klášterních zdech – díky sepětí s Českou korunou – nebyl umlčen ani razantní protestantizací Saska od 16. století a později. Živá cisterciácká

komunita přestála i diktatury nacismu a komunismu. V tomto nádherném komplexu, tvořeném chrámem Nanebevzetí P. Marie, klauzurou, klenotnicí, ubytovnou, zdravotním zařízením, školou, obchodem, restaurací a hospodářskými objekty, jsme neplánovaně potkali českou cisterciáčku ses. Filipu. Pozdravili jsme se s ní o to srdečněji, že k cisterciákům máme jako orlové velice blízko. S jejich mužským klášterem v jihočeském Vyšším Brodě máme již rok živou družbu – naši cyklisté tam letos v květnu už podruhé uspořádali cyklistický pobyt. Nepřekvapilo nás tedy přání ses. Filipy, abychom pozdravovali vyšebrodského pana převora P. Justina Berku, což jsme rádi vyřídili.

Co vesnice, to jedinečná zajímavost: mariánské poutní místo Lužických Srbů v Róžantu (něm. Rosenthal), vyhlášený hřbitov bílých křížů v Ralbicích (něm. Ralbitz) nebo kostel sv. Bena a hrob největšího lužickosrbského básníka, národního buditele a katolického kněze P. Jakuba Barta-Čišinského ve Wotrowě (něm. Ostro). Budyšín a oblast tisíců rybníků jsme navštívili během výletu předposlední den zájezdu. Přestože slovanský ráz má zejm. hornolužický venkov kolem výše zmíněných vesnic, také Budyšín nese srbskou stopu. V jeho historickém centru, na ruinách středověkého kláštera, stojí památný hřbitov s hroby významných srbských osobností, v první řadě národního buditele preláta Michala Hórniky. Známý chrám sv. Petra, od protestantské revoluce rozdělený na luteránskou a katolickou část, byl bohužel v rekonstrukci. Před Srbským domem, administrativním centrem lužickosrbského kulturního a společenského života, nás pozdravil Clemens Škoda, referent kulturních záležitostí Domowiny. V srbských vesnicích rozumějí česky. Názvy vesnic a měst jsou v němčině i lužické srbštině. V katolické Lužici je zvykem zdravít se Budź chwaleny Jězus Chrystus!, přičemž se odpovídá Do wěčnosće (Na věky). Evangeličtí Srbové se zdraví Pomhaj Bóh! (Pomáhej Pán Bůh!) s odpovědí Wjers pomazy! (Ať se tak stane!). Při loučení Srbové říkají Božemje! (tj. zkráceně Jdi v Božím jméne).

Příjemný byl i náš autobusový výjezd s koly do střední Lužice, na Slepjansko (podle obce Slepého, něm. Schleife), živé folklórní oblasti tvořené prstencem několika obcí, v nichž se zachovává samostatný slepjanský dialekt lužické srbštiny, rozdílný od horní a dolní srbštiny. Naši přátelé ze sdružení selských tradic Njepilic dwór (Nepilův statek, něm. Nepila-Hof) nás pohostili výbornými pokrmy zdejší kuchyně a provedli nás po skanzenu Njepilic dwór (ukázka práce na tkalcovském stavu, šití krojů, velikonoční kraslice atd.). Zvláště kvůli nám celý skanzen zprovoznili. Pohoštění a prohlídku pro nás přichystali předseda spolku Manfred Nickel, Inge Muschalekowa a Manfred Richter spolu s dalšími obětavými členy spolku. Po prohlídce zdejšího starobylého evangelického, původně katolického chrámu a po vydatném obědě jsme si odpracovali denní dávku cyklistiky. První skupina zaměřená na kochací cykloturistiku projela oblast Slepjanska východně směrem k Mužakowu (něm. Bad Muskau) s nádherným zámekem, se ziskem 50 km. Nazpět do ubytovny se svezla autobusem. Lovci kilometrů pod vedením br. Častulíka odjeli jezerní krajinou k jihu, přímo do Njeswačidla.

Program obohatil malým kytarovým koncertem dolnolužickosrbský písničkář Bernd Pittkunings, přezdívaný po celém lužickém světě Pytko. Jak lužickosrbští, tak němečtí obyvatelé Lužice se vůči nám chovali vlídně a ochotně. Cyklovýprava byla duchovně a společensky zakončena tam, kde v nefalšovaně bratrském duchu začala: v Chrósćicích. V pátek 6. června v 19 hodin pro nás místní farář P. Clemens Hrjehor sloužil mši sv., při níž český jáhen četl česky evangelium a orlové zazpívali několik slok české písně Bože, cos ráčil. Na závěr jsme se společně vyfotografovali před kostelem u desky připomínající osobní návštěvu papeže Jana Pavla II. ještě jako krakovského arcibiskupa v tomto chrámu r. 1975. Zpěvem a družným rozhovorem ve zdejší vyhlášeném srbském hosćencu u paní Krawčikové jsme pobyt zakončili.

Jak bývá při našich zahraničních jízdách zvykem, prezentujeme v cizině Orla a navazujeme kontakty s domácími jednotlivci i spolky. Nejinak tomu bylo i letos na Lužici. Naším nejvýznamnějším družebním spolkem se stalo Towarstwo sw. Cyrila a Metoda a selské lidové sdružení Njepilic dwór. Na tomto místě děkujeme našim shora uvedeným lužickosrbským bratřím za jejich duchovní i fyzickou pomoc při uskutečnění našeho lužického zájezdu.

Bůh chraň Lužici a její lid! Božemje! Zdař Bůh!

ZÁPISNÍK

Kurz hornolužické srbštiny v Liberci

Kurz se bude konat od října do ledna na Technické univerzitě v Liberci v rámci Univerzity třetího věku. Náplní budou základy jazyka s důrazem na všední životní situace, na porozumění psanému textu a nebudou chybět ani základní kulturní informace. Kurz bude sestávat ze 14 hodin a součástí bude jednodenní exkurze do Budyšína. Více informací najdete na <http://slovník.vancl.eu/u3v.php> nebo na david.krcmarik@gmail.com.

Těším se na Vaši účast!

David Krčmařík

Milí členové SPL, doufáme, že jste příjemně prožili léto, a vracíme se k Vám s novými akcemi pořádanými SPL.

Připomínáme, že až **do 4. 10. je v Lužickém semináři ke zhlédnutí výstava obrazů a textů Marka Raba**, přístup do Lužického semináře je možný po domluvě na luzice@luzice.cz.

Během podzimu se na Vás dále těšíme na těchto akcích:

26. – 27. 9. výlet do Varnsdorfu s kulturním programem věnovaným Lužickým Srbům

4. 10. od 13:00 přednáška ke 150. výročí Towarstwa swj. Cyrila a Metoda a slavnostní zakončení výstavy obrazů Marka Raba **s koncertem Měrcína Weclicha**

8. 11. Slezský den

Těšíme se na setkání s Vámi!

Předsednictvo SPL

Česko-lužický věstník vydává Společnost přátel Lužice, U Lužického semináře 90/13, 118 00 Praha 1-Malá Strana, www.luzice.cz, tel. 234 813 146, za finanční podpory ministerstva kultury ČR ročně v osmi číslech a dvou dvojčíslech nákladem 300 výtisků. Cena 20 Kč.

Redakční rada: výkonná redaktorka Lucie Janovská Kolarovičová, Řetězová 8, 110 00 Praha 1, lucie_kolarovicova@centrum.cz; zástupkyně vedoucí redaktorky: Eliška Papcunová, luzice@luzice.cz; členové: Zuzana Bláhová, Radek Čermák, Jan Zdichynec.

Roční předplatné: ČR 200 Kč, zahraničí 20 € (hotově 15 €) bankovním převodem na účet ČSOB (Poštovní spořitelny) 181757044/0300.

Objednávky a stížnosti na nezasílání: Klára Poláčková, Habartická 1a, 190 00 Praha 9, polackova.klara@seznam.cz, tel. 607 588 684.

Rada se ne vždy ztotožňuje s názory a slohem pisatelů. Za pravdivost odpovídá autor.

MK ČR E 6880. ISSN 1212-0790.